

JĀNIS VANAGS, D.D.
Rīgas un Latvijas arhibīskaps

Rīgā
11.04.2018. A.D.

AK/13

V.E.Inārai Mūrniecei, LR Saeimas priekšsēdētājai
Zaļo un Zemnieku savienības frakcijai
Frakcijai 'Vienotība'
Nacionālās apvienības 'Visu Latvijai!'-
'Tērvzemei un Brīvībai/LNNK' frakcijai
Latvijas Reģionu apvienības frakcijai
Frakcijai 'Saskaņa'
pie frakcijām nepiederošiem deputātiem

Ļoti cienītā I.Mūrnieces kundze, godājamie deputāti,

Lūdzu jūsu atbalstu.

Luteriskā baznīca pateicas deputātiem Ringoldam Balodim, Hosamam Abu Meri, Nellijai Kleinbergai, Gaidim Bērziņam, Augustam Brigmanim, Imantam Parādniekam, Gunāram Kūtrim un Jūlijai Stepaņenko, kas ir atsaukušies mūsu aicinājumam palīdzēt uzlabot Latvijas evaņģēliski luteriskās Baznīcas likuma normas. Deputāti ir parakstījuši un nodevuši Saeimas izskatīšanai Latvijas evaņģēliski luteriskās Baznīcas (turpmāk - LELB) Tiesību komisijas izstrādātos un LELB Bīskapu kolēģijas apstiprinātos grozījumus "Latvijas evaņģēliski luteriskās Baznīcas likumā" (turpmāk – Grozījumi). Lūdzu Jūs atbalstīt deputātu iniciatīvu par likuma grozījumiem, kuri ir izauklēti baznīcā un palīdzēs stiprināt evaņģēliski luterisko ticību, kas vēsturiski ir viens no Latvijas identitātes un kultūrvides avotiem. Lutericīgajiem pilsoņiem ir svarīgi un arī patīkami apzināties, ka deputāti, kā īsti viņu priekštāvji, iedzīlinās ticīgās tautas vajadzībās un ir gatavi rīkoties tās labā.

Ar priekšlikuma saturu detalizētāk var iepazīties šai vēstulei pievienotajos likuma grozījumos un anotācijā, taču atļaujiet man īsumā raksturot šīs likumdošanas iniciatīvas mērķi. Kopš LELB likuma stāšanās spēkā ir pagājuši tieši desmit gadi un tas ir pietiekami ilgs laiks, lai likumu izvērtētu un veiktu tajā pirmās izmaiņas. Pirms Grozījumu izstrādes LELB apzināja savas iekšējās normatīvās vajadzības un arī valsts praksi reliģisko organizāciju reģistrācijas procedūrās. Secinājām, ka tā pati, kārtība, pēc kuras tiek reģistrētas Romas katoļu baznīcas draudzes un institūcijas, būtu vispiemērotākā arī

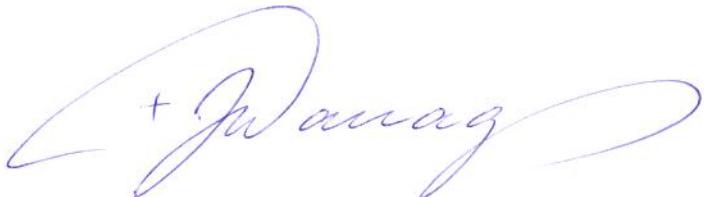
M.Pils iela 4, Rīga LV-1050, Latvija • www.lelb.lv • Tālr. (371) 67225406 • e-pasts: arhibiskaps@lelb.lv

SANĒMPTS
Latvijas Republikas Saeimā
12. 04. 2018. plkst. 9:56
Nr. 3/643 - 12/18

LELB. Runa ir par paziņošanas praksi, kas jau daudzus gadus veiksmīgi darbojas, ierakstot Romas katoļu baznīcas sniegtās ziņas Relīgisko organizāciju un to iestāžu reģistrā. Grozījumi mazinātu birokrātisko slogu baznīcas attiecībās ar valsti un nākotnē novērstu konfliktus ar valsts iestādēm, piemēram, ar Uzņēmumu reģistru. Ir paredzēts arī iekļaut LELB likumā jaunu ievadu (preambulu), kurā aprakstīti ar LELB saistītīvēsturiski un juridiski fakti. Tas nostiprinātu LELB tiesisko stāvokli, jo, laikam ritot, nerakstītas patiesības mēdz aizmirsties un radīt pārpratumus. Grozījumi palīdzēs veikt uzdevumus, ar kuriem mūsu baznīca sastopas mūsu dienās – piemēram, vācu luterānu baznīcas pievienošanos LELB, atjaunojot tādu luteriskās baznīcas vienotību, kāda bija pirmajā brīvalsts laikā.

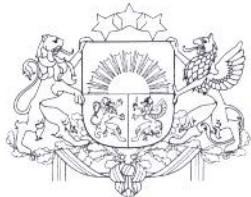
Diemžēl laika ir maz, jo tuvojas Saeimas vēlēšanas. Tomēr esmu pārliecināts ka šos likuma grozījumus ir iespējams izdarīt vēl šajā sasaukumā, jo tie neprasā papildu finansējumu un skar tikai luteriskās baznīcas iekšējos jautājumus. Latvijas evaņģēliski luteriskās Baznīcas Bīskapu kolēģija, draudzes un kopienas augstu novērtēs jūsu atbalstu šī jautājuma drīzā un sekmīgā atrisināšanā Dievam par godu un cilvēkiem par svētību. Amerikāņu teologs un rakstnieks Frederiks Bīhners ir teicis, ka aicinājums jeb vieta, kurp Dievs tevi sauc, ir tur, kur satiekas pasaules dzīlais izsalkums un tavs dzīlais prieks. Ceru un ticu, ka augstais deputāta aicinājums liks jums piedzīvot gandarījumu un prieku, atsaucoties dzīlākajām mūsu dzimtenes baznīcas vajadzībām.

Ar cieņu un visa laba vēlējumiem,

Jānis Vanags
Rīgas Arhibīskaps

Pielikumā: likumprojekts un anotācija

LATVIJAS REPUBLIKAS SAEIMAS DEPUTĀTS

Jēkaba iela 11, Rīga, LV-1811 • Tālrunis: 6708 7321 • Fakss: 6708 7100 • E-pasts: saeima@saeima.lv

Rīga, 2018. gada 9. marts

Nr. 111-8-1218

Saeimas Prezidijam

Lūdzam iekļaut Saeimas kārtējās sēdes darba kārtībā likumprojektu „Grozījumi „Latvijas evaņģēliski luteriskās Baznīcas likumā””. Pielikumā: likumprojekts un anotācija.

1. Ringolds Balodis
2. Hosams ABU Men
3. Mellija Kleišeja
4. Gaidis Bēriņš
5. Augusts Brīnumovs
6. Izmaudi Farāduiens
7. Ģirts Kūtins
8. Julija Stepanenko

Grozījumi Latvijas evaņģēliski luteriskās Baznīcas likumā

Izdarīt Latvijas evaņģēliski luteriskās Baznīcas likumā (*Latvijas Vēstnesis*, 2008, 3. decembris, Nr. 188 (3972) šādus grozījumus:

1. Papildināt ar preambulu:

“Latvijas evaņģēliski luteriskā Baznīca vēsturiski izveidojusies luteriskās reformācijas kustības ietvaros 16. gadsimtā, darbību sākusi pirms Latvijas valsts dibināšanas, nepārtraukti darbojusies Latvijā arī okupāciju laikā. Baznīca savas iekārtas pamatus ir noteikusi 1928. gadā, ko pilnveidojusi 2016. gada Baznīcas satversmē. Atbilstoši 1928. gada Baznīcas satversmei baznīca ir apvienoјusi visus evaņģēliski luteriskās tīcības iedzīvotājus Latvijā arī laikposmā no 1940. līdz 1991. gadam.

Latvijas valsts Baznīcas pašnoteikšanās un pašvaldīšanas tiesības sākotnēji ir atzinusi ar 1928. gada 14. augusta Noteikumiem par evaņģēliskās luteriskās baznīcas stāvokli, kas atkārtoti apstiprināti arī 1934. gada 20. septembra likumā par evaņģēliski luterisko baznīcu.

Pēc Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanas Baznīcas tiesiskais statuss apstiprināts 1991. gada 25. februārī ar valsts reģistra iestādes piešķirtu juridiskās personas statusu, bet Baznīcas īpašā loma un ieguldījums sabiedrības morāles un kristīgo vērtību saglabāšanā, kā ar autonomija lēmumu pieņemšanā un Baznīcas satversmes iedibinātā iekšējā kārtība atzīta Latvijas Republikas un Baznīcas 2004. gada 8. jūnija līgumā. Latvijas Republika ir atzinusi un ar šo likumu apstiprina Baznīcas darbības nepārtrauktību Latvijā un to, ka tā ir vienīgā tiesību pārmantotāja tai Baznīcai, kas darbojās Latvijā līdz 1940. gadam.

Šis likums izstrādāts, lai regulētu valsts un Baznīcas attiecības, kā arī noteiku tās likumīgo stāvokli un statusu, turpinot īstenot Baznīcas misiju Latvijā.”

2. 1. pantā:

Izteikt otrās daļas pirmo un otro punktu šādā redakcijā:

“1) **Baznīca** – Latvijas evaņģēliski luteriskā Baznīca ar visām tās draudzēm, brālībām, māsu kopienām, klosteriem un iestādēm;

2) **Baznīcas satversme** – Baznīcas pieņemts dokuments, kas nosaka Baznīcas institūciju un garīdznieku statusu un pilnvaras un uzskatāms par augstāko Baznīcas teoloģisko, kanonisko, doktrinālo, tikumisko un disciplināro tekstu un priekšrakstu kopumu;”

Papildināt otro daļu ar jaunu septīto, astoto, devīto un desmito punktu šādā redakcijā:

“7) **bīskaps** – Baznīcas satversmes noteiktajā kārtībā bīskapa amatā ievēlēts un iesvētīts diecēzes vadītājs un pārraugs;

8) **Virsvaldes sekretārs** – Virsvaldē par Virsvaldes sekretāru ievēlēta amatpersona, kurai ir tiesības pārstāvēt Baznīcu;

9) **lajs** – draudzes loceklis, kas nav garīdznieks;

10) **svētdarbības** – kristības, iesvētības, laulības, laulības iesvēte, mirušo izvadīšana, dievkalpojums.”

3. 3. pantā:

Izteikt pirmo daļu šādā redakcijā:

“(1) Baznīcai ir juridiskās personas statuss un no tā izrietošās tiesības. Juridiskās personas statuss var būt Baznīcai piederīgai draudzei, Baznīcas struktūrvienībai, nodaļai vai citai institūcijai un iestādei, kas iegūst juridiskās personas un reliģiskās organizācijas tiesisko statusu atbilstoši Baznīcas satversmei un šim likumam.”

Izteikt trešo un ceturto daļu šādā redakcijā:

“(3) Valsts atzīst Baznīcas tiesības interpretēt Bībeles Svētos Rakstus, formulēt savu mācību (doktrīnu) un to sludināt, veidot savu iekšējo dzīvi, savu organizatorisko struktūru un misiju. Baznīcas satversmes un no tās izrietošo iekšējo noteikumu piemērošanu tiesīga interpretēt tikai pati Baznīca.

(4) Baznīcas pilns nosaukums ir “Latvijas evaņģēliski luteriskā Baznīca”. Baznīcām piederīgas draudzes, struktūrvienības, nodaļas vai citas institūcijas un iestādes nosaukumām ir jābūt ietvertai norādei par tās piederību Baznīcāi. Baznīcas nosaukumu drīkst lietot vienīgi Baznīca un tai piederīgas juridiskas personas. Citu valsts reģistrētu reliģisko organizāciju, biedrību, nodibinājumu un citu tiesību subjektu nosaukumiem nepārprotami jāatšķiras no Baznīcas nosaukuma.”

Izteikt sesto daļu šādā redakcijā:

“(6) Baznīcas kartotēkās esošā informācija par draudžu locekļiem un veiktajām svētdarbībām tiek glabāta neierobežotu laiku Baznīcas noteiktajā kārtībā, ievērojot likumā paredzētos vispārīgos personas datu apstrādes principus. Gadījumā, ja draudzes sapulcē tiek pieņemts lēmums, ka draudze pārstāj darboties kā Baznīcāi piederīga draudze, tās darbība tiek izbeigta ar lēmuma pieņemšanas brīdi un par to tiek paziņots reģistra iestādei. Šādā gadījumā ir uzskatāms, ka draudzes locekļi ir individuāli izstājušies no Baznīcāi piederīgas draudzes, tā tiek likvidēta un draudzes kartotēkā esošā informācija tiek nodota glabāšanā Baznīcāi.”

4. Izteikt 4. pantu šādā redakcijā:

“4. pants. Bīskaps un Baznīcas galva

(1) Valsts prezidenta kanceleja, pamatojoties uz informāciju, kas Valsts presidentam sniegtā no Virsvaldes par Baznīcas satversmes noteiktā kārtībā amatā ievēlētu bīskapu un amatā ievestā bīskapa iesniegumu, oficiālajā izdevumā “Latvijas Vēstnesis” paziņo par bīskapa stāšanos amatā. Valsts prezidenta kanceleja paziņo arī par bīskapa atcelšanu no amata vai par amatpersonu, kura viņu aizvieto.

(2) Valsts prezidenta kanceleja šā panta pirmajā daļā minēto informāciju sniedz arī institūcijai, kas ar likumu ir pilnvarota vest reliģisko organizāciju un to iestāžu reģistru.

(3) Baznīcu attiecībās ar valsti pārstāv Baznīcas galva. Baznīcas satversmē noteiktajos gadījumos un kārtībā Baznīcas galva var rakstveidā pilnvarot citas personas vai institūcijas darboties Baznīcas vārdā attiecībās ar valsti.”

5. Papildināt ar 4.¹ pantu šādā redakcijā:

“4.¹ pants. Paziņojumu iesniegšana reģistra iestādei

(1) Paziņojumu par Baznīcu vai Baznīcai piederīgas draudzes, struktūrvienības, nodaļas vai citas institūcijas, kā arī iestādes dibināšanu, darbības izbeigšanu, darbības atjaunošanu, reorganizāciju, maksātnespēju, likvidēšanu, izmaiņām vadības sastāvā un amatpersonām, kas ir tiesīgas pārstāvēt reliģisko organizāciju vai iestādi, kā arī izmaiņām Baznīcas satversmē vai nolikumā reģistra iestādei iesniedz Virsvalde. Paziņojumu ir tiesīgs parakstīt Baznīcas galva, Virsvaldes sekretārs vai viņu pilnvarota persona.

(2) Ministru kabinets apstiprina Paziņojuma ziņu saturu.

(3) Iesniedzot reģistra iestādei paziņojumu ieraksta veikšanai par jaunu Baznīcai piederīgu draudzi, struktūrvienību, nodaļu vai citu institūciju, kā arī iestādi, paziņojumā tiek apliecināts, ka patiesā labuma guvēju noskaidrot nav iespējams.”

6. 5. pantā

Izteikt ceturto daļu šādā redakcijā:

“(4) Baznīcas un Baznīcai piederīgas draudzes, struktūrvienības, nodaļas vai citas institūcijas un iestādes mantiskās attiecības tiek risinātas Baznīcas satversmē noteiktajā kārtībā. Ja kāda no Baznīcai piederīgām draudzēm likvidējas vai tiek likvidēta, jo ir pārstājusi darboties kā Baznīcai piederīga draudze, tās manta pāriet Baznīcas īpašumā Baznīcas satversmē noteiktajā kārtībā. Likvidēto Baznīcas struktūrvienību, nodaļu vai citu institūciju un iestāžu manta pāriet Baznīcas īpašumā vai valdījumā Baznīcas satversmē noteiktajā kārtībā.”

Papildināt ar jaunu piekto un sesto daļu šādā redakcijā:

“(5) Baznīca ir atbrīvota no valsts nodevas par īpašuma tiesību nostiprināšanu zemesgrāmatā, ja notiek īpašuma tiesību pāreja starp Baznīcu un Baznīcai piederīgu draudzi, struktūrvienību, nodaļu, citu institūciju un iestādi vai starp Baznīcai piederīgām draudzēm.”

“(6) Likuma 5. panta otrā un ceturtā daļa netiek piemērota gadījumos, ja Baznīcas nodaļai satversmē ir piešķirta autonomija un noteikta cita šo jautājumu risināšanas kārtība.”

7. Papildināt 6. pantu ar ceturto daļu

“(4) Likuma 6. panta pirmā daļa netiek piemērota gadījumos, ja Baznīcas nodaļai satversmē ir piešķirta autonomija un noteikta cita šo jautājumu risināšanas kārtība.”

8. 9. pantā

Papildināt ar jaunu piekto daļu šādā redakcijā:

“(4) Jebkuras sarunas ar Baznīcas garīdznieku audio, video vai citā digitālā formātā drīkst ierakstīt tikai ar personīgu garīdznieka piekrišanu.”

9. 13. pantā

Izteikt otro daļu šādā redakcijā:

“(2) Garīdznieku nosūta vai norīko uz kalpošanas vietu un atbrīvo no kalpošanas Baznīcas galva vai bīskaps, pamatojoties uz Baznīcas noteikumiem. Baznīcas galvas vai bīskapa nosūtījums vai rīkojums ir vienīgais pamats garīdznieka kalpošanas uzsākšanai, grozīšanai un atbrīvošanai no kalpošanas.”

Papildināt ar jaunu trešo daļu šādā redakcijā:

“(3) Lai sekmētu Baznīcas uzdevumu un mērķu sasniegšanu, kas noteikti Baznīcas satversmē, Baznīcai ir tiesības vienoties ar laju par kalpošanu Baznīcā. Garīdznieka vai draudzes amatpersonas rīkojums ir pamats laja kalpošanas uzsākšanai, grozīšanai un atbrīvošanai no kalpošanas.”

10. Pārejas noteikumus izteikt šādā redakcijā:

- “1. Līdz 2018. gada 31. decembrim Ministru kabinets apstiprina likuma 4.¹ pantā minētā Paziņojuma ziņu saturu.
2. Līdz 2020. gada 1. jūlijam Baznīca saskaņo Baznīcas satversmi ar šo likumu, attiecīgi grozot Baznīcas satversmi.
3. Līdz 2020. gada 31. decembrim Baznīca iesniedz institūcijai, kas ar likumu ir pilnvarota vest reliģisko organizāciju un to iestāžu reģistru, paziņojumus, lai institūcijas rīcībā esošā informācija par Baznīcāi piederīgām draudzēm, struktūrvienībām, nodaļām vai citām institūcijām un iestādēm atbilstu šim likumam.”

Anotācija likumprojektam

“Grozījumi “Latvijas evaņģēliski luteriskās Baznīcas likumā””

1) Kādēļ likums ir vajadzīgs?

Latvijas Republikā attieksme pret valsts un Baznīcas attiecību modeli un reliģijas brīvību ir formulēta Satversmes 99. pantā,¹ bet reliģisko organizāciju (turpmāk – RelOrg) tiesības, reģistrācijas principi ir noteikti Reliģisko organizāciju likumā² (turpmāk – ROL). Līdztekus šim regulējumam attiecībā uz Romas katoļu Baznīcu ir spēkā Latvijas Republikas un Svētā Krēsla līguma³ nosacījumi. Par septītu RelOrg (Latvijas evaņģēliski luterisko Baznīcu,⁴ Septītās Dienas Adventistu Latvijas draudžu savienību,⁵ Latvijas Baptistu Draudžu Savienību,⁶ Latvijas Apvienoto Metodistu Baznīcu,⁷ Latvijas Venticībnieku Pomoras Baznīcu,⁸ Latvijas Pareizticīgo Baznīcu⁹ un Rīgas ebreju reliģisko draudzi¹⁰) statusu un darbības specifiku ir pieņemti speciāli Baznīcas likumi, kas līdztekus ROL regulē šo RelOrg darbību. 2008. gada 3. decembra Latvijas evaņģēliski luteriskās Baznīcas likums (turpmāk – LELB likums)¹¹ ir tikai uz Latvijas evaņģēliski luterisko Baznīcu (turpmāk – LELB) attiecināms likums, kurš tāpēc, balstoties uz Latvijas valdības un LELB 2004. gada 8. jūnija līguma pamata, kā arī Latvijas Republikas izpildvaras un likumdevējvaras pārstāvjiem un LELB pārstāvjiem vienojoties par likuma tekstu 2006.–2008. gadā.

LELB likums regulē tās likumīgo stāvokli un statusu.

Kopš LELB likuma pieņemšanas ir pagājuši tieši desmit gadu, kas ir pietiekami liels laiks, lai likuma piemērotājs varētu apzināt, kādi uzlabojumi būtu jāiekļauj LELB likumā, lai esošais uz LELB attiecošais tiesiskā regulējuma saturs tiktu uzlabots. Šajā laikā arī ir uzsākts darbs pie vienošanās projekta izstrādāšanas par Vācu evaņģēliski luteriskās Baznīcas Latvijā (turpmāk – VELBL) pievienošanos LELB, lai atjaunotu 1928. gada LELB Satversmē noteiktās autonomās vācu draudžu tiesības veidot nodaju LELB

¹ Latvijas valsts un baznīcas attiecību koncepts noteikts Satversmes 99. panta divos teikumos. Virsteikumā ir nostiprināta Reliģijas brīvības klauzula, bet otrajā teikumā, kas ir palīgtieikums, ir noteikta baznīcas atdalītības no valsts klauzula.

² Reliģisko organizāciju likums: LR likums. *Latvijas Vēstnesis*, 1995, 26..septembris, Nr. 146 (429).

³ Latvijas Republikas un Svētā Krēsla līgums: starptautisks dokuments. *Latvijas Vēstnesis*, 2002, 25. septembris, Nr. 137 (2712).

⁴ Latvijas evaņģēliski luteriskās Baznīcas likums: LR likums. *Latvijas Vēstnesis*, 2008, 3. decembris, Nr. 188 (3972).

⁵ Septītās Dienas Adventistu Latvijas draudžu savienības likums: LR likums. *Latvijas Vēstnesis*, 2007, 12. jūnijs, Nr. 93 (3669).

⁶ Latvijas Baptistu Draudžu Savienības likums: LR likums. *Latvijas Vēstnesis*, 2007, 30. maijs, Nr. 86 (3662).

⁷ Latvijas Apvienotās Metodistu Baznīcas likums: LR likums. *Latvijas Vēstnesis*, 2007, 7. jūnijs, Nr. 91 (3667).

⁸ Latvijas Venticībnieku Pomoras Baznīcas likums: LR likums. *Latvijas Vēstnesis*, 2007, 20. jūnijs, Nr. 98 (3674).

⁹ Latvijas Pareizticīgās Baznīcas likums: LR likums. *Latvijas Vēstnesis*, 2008, 3. decembris, Nr. 188 (3972).

¹⁰ Rīgas ebreju reliģiskās draudzes likums: LR likums. *Latvijas Vēstnesis*, 2007, 20. jūnijs, Nr. 98 (3674).

¹¹ Latvijas evaņģēliski luteriskās Baznīcas likums: LR likums. *Latvijas Vēstnesis*, 2008, 3. decembris, Nr. 188 (3972).

sastāvā. Taču LELB likums pašreizējā redakcijā šādu iespēju neparedz, un tāpēc ir nepieciešams radīt priekšnosacījumus Baznīcas vienotības atjaunošanai.

LELB Tiesību komisija 2017.–2018. gadā izanalizēja esošā LELB likuma darbību, konstatēja nepieciešamos labojumus tajā un sagatavoja likumprojektu, ko 2018. gada 10. aprīlī apstiprināja LELB Bīskapu kolēģija, vēršoties pie 12. Saeimā ievēlētiem deputātiem ar līgumu to parakstīt. Likumprojekts atspoguļo LELB vajadzības un uzlabo normatīvo regulējumu starp Latvijas valsti un LELB.

Balstoties uz LELB rosinājumu, LELB likumā ir nepieciešams iekļaut preambulu, reģistrācijas procedūras būtu jāaizvieto ar paziņošanas kārtību, jāparedz juridiskas personas un reliģiskās organizācijas tiesiskais statuss arī Baznīcas struktūrām un nodaļām, kā arī precīzējami daži līdz šim neatrunāti jautājumi (piemēram, jāsniedz terminu skaidrojums, kas ir lajs, svētdarbības, kā arī jāpaplašina Baznīcas satversmes skaidrojums u. c.)

Nepieciešamība skaidrot likumā LELB tiesisko statusu

Lai arī LELB likuma 3. pantā LELB statuss tiek skaidrots un likuma 2. panta 1. daļā par likuma mērķi tiek noteiktas atklātas un tiesiskas attiecības, kurām jābūt valsts un Baznīcas starpā, realitātē LELB pēdējo gadu laikā vairākkārt nācies skaidrot savu tiesisko statusu. Vairākos tiesvedības procesos LELB tika nodēvēta par LPSR Baznīcu, kā rezultātā rodas nevajadzīgas un nepamatotas diskusijas, šādi apgalvojumi aizskar pāri par 700 000 lutericīgo personu jūtas Latvijā un slidina naidu starp pilsoņiem. LELB pat bija spiesta lūgt tiesu aizliegt personām lietot tiesvedības procesā nosaukumu *LPSR baznīca*.¹² Lai LELB nenāktos pierādīt acīmredzamo (respektīvi, ka šobrīd pastāvošā Latvijas evaņģēliski luteriskā Baznīca, kuras statuss ir atrunāts speciālā likumā, ir tā pati, kas darbojusies līdz 1940. gadam), ir nepieciešams autoritatīvs tiesiskā saturu skaidrojums, kas būtu nepārprotams un tiešs. Līdzīgi kā Latvijas valsts pamatlikumā – Satversmē – 2013. gadā ir tīcīs iestrādāts ievads, arī LELB likumā ir nepieciešams ievads, kas skaidrotu pašsaprotamas, taču Baznīcai vitāli svarīgas lietas. Ir nepieciešams normatīvi paskaidrot Baznīcas tiesisko pēctecību un normatīvo saikni ar pirmā neatkarības laika LELB iekšējām tiesībām un Latvijas Republikas tiesību aktiem. Tas likumprojekta ievadā redzams tekstā, piemēram, “*Baznīca savas iekārtas pamatus ir noteikusi 1928. gadā, ko pilnveidojusi 2016. gada Baznīcas satversmē. [...] Latvijas valsts Baznīcas pašnoteikšanās un pašvaldīšanas tiesības sākotnēji ir atzinusi ar 1928. gada 14. augusta Noteikumiem par evaņģēliskās luteriskās baznīcas stāvokli, kas atkārtoti apstiprināti arī 1934. gada 20. septembra likumā par evaņģēliski luterisko baznīcu.*” Iepriekšminētajos pirmā neatkarības laika tiesību aktos LELB tika atzītas ne tikai juridiskas personas tiesības, bet arī LELB sinodes tiesības uz pašnoteikšanās un pašvaldīšanas tiesības darbību, kā arī LELB arhibīskapa veto tiesības un LELB tiesības uz Baznīcai piederīgas juridiskas personas īpašumu gadījumā, ja tā likvidējas. Tāpat Baznīcas lēmumu nepārsūdzamība laicīgās iestādēs u. c. Savukārt likumprojekta ievadā iekļautā atsauce uz 2004. gada 8. jūnija līgumu ir svarīga, jo LELB likuma tapšanas līgumiskais raksturs liecina par Latvijas Republikas Satversmes 99. panta otrā teikuma Baznīcas atdalītības klausulas ievērošanu un LELB iekšējo tiesību respektēšanu, pieņemot normatīvu regulējumu par Baznīcu. Tāpat atsauce uz minēto līgumu ir būtiska jautājumos par pastorālo aktivitāti,

¹² No Aizputes autonomās evaņģēliski luteriskās draudzes paskaidrojumiem tiesai (Civillietā Nr. C20272716) un Liepājas Krusta evaņģēliski luteriskās draudzes paskaidrojumiem tiesai (Administratīvajā lietā Nr. A420307816)

relīgisko izglītību, sadarbību kultūras pieminekļu aizsardzībā, pieeju masu saziņas līdzekļiem, kulta vietu aizsardzību un kultūras pieminekļu izdevumu segšanā u. c.

Reģistrācijas procedūru aizvietošana ar paziņošanas kārtību

Publisko reģistru mērķis, kā norāda tiesībzīnātnieks profesors Kaspars Balodis, ir viest tiesisko skaidrību civiltiesiskajā apritē, lai nodrošinātu minimāli nepieciešamo valsts kontroli privātpersonu dibināto juridisko personu darbības jomā.¹³ Reģistra dati ir jāuztver kā ticams pierādījums kāda fakta esībai, jo pēc iereģistrēšanas valsts reģistrā uz informāciju tiek attiecināts publiskās ticamības princips un tā tiek pieņemta par oficiālu informāciju.¹⁴ Latvijas valstij izveidojoties (pirmajā neatkarības laikā), RelOrg, tāpat kā citu juridisko personu, reģistrācija bija tiesu ziņā, kamēr pēc neatkarības atjaunošanas reģistrācijas funkcija nodoto reģistra iestāžu kompetencē. Tiesās savukārt mūsdienas var apstrīdēt reģistra iestāžu amatpersonu lēmumus.¹⁵

Publiskais reģistrs uzkrāj faktus savā datubāzē, nodrošina to nepārtrauktu patiesīgumu, lai lietotāji – pirmām kārtām jau trešās personas – iegūtu ziņas par datiem un varētu uz tiem atsaukties, veidojot savas tiesiskās attiecības ar trešajām personām. Publisko ticamību reģistra datiem nodrošina reģistrācijas procedūras un dati, kas reģistrā tiek iesniegti. Tātad reģistrācija (arī RelOrg) notiek, lai piešķirtu noteiktam ziņu kopumam, faktam, tiesiskai attiecībai vai parādībai likumisku spēku jeb, citiem vārdiem, lai prezumētu kāda juridiska fakta esību.¹⁶ Patiesības pārbaudes pienākums ir uzlikts uz iesniedzēju pleciem. Relīgisko organizāciju un to iestāžu reģistrs (turpmāk RelOrg reģistrs), tāpat kā pārējie Uzņēmuma reģistra vestie reģistri, ir objekts,¹⁷ kas atrodas speciālā subjekta – reģistra iestādes – rokās.

RelOrg reģistru ved, balstoties uz prasībām, kas noteiktas ROL un likumā “Par Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistru”¹⁸ (turpmāk – Reģistra likums). ROL ir noteikti relīgisko organizāciju jēdzieni, veidi, izveidošanās kārtība un nosacījumi, bet Reģistra likumā atrunāta ieraksta izdarīšana RelOrg reģistrā, reģistrācijas piekritība, lēmumu pieņemšanas kārtība un termiņi. LELB likuma regulējums ir speciāls attiecībā uz LELB, kamdēļ, kādai LELB likuma normai nokļūstot pretrunā ar ROL, spēkā ir LELB likuma norma.

Paziņošanas kārtība kopš 2002. gada ir spēkā attiecībā uz Romas katoļu Baznīcu. Kārtība ieviesta saskaņā ar Latvijas Republikas un Svētā Krēsla līguma 2. pantu. Minētais līguma pants paredz, ka, ja Baznīcas kanoniskās tiesības (Baznīcas iekšējās tiesības) kādu

¹³ Balodis K. *Ievads civiltiesībās*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2007. 91. lpp.

¹⁴ Balodis R. Par Uzņēmumu reģistra lomu un attīstības tendencēm. *Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrs: vēsture, prakse, komentāri*. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2010. 115.–124. lpp.

¹⁵ RelOrg reģistrācija pagājušā gadsimta deviņdesmitajos gados bija tieslietu ministra pienākumu lokā, tad – Tieslietu ministrijas Relīgisko lietu pārvaldes kompetencē, līdz to 2008. gadā pārņēma Uzņēmumu reģistrs, kas kopš šā gada ir atbildīgs par visu, tai skaitā arī publisko personu un valsts iestāžu saraksta vešanu. Uzņēmumu reģistra valsts notāri ne tikai reģistrē, atliek vai atsaka juridisku personu reģistrāciju, bet arī nodrošina reģistrējamās informācijas ievadīšanu attiecīgo reģistru datubāzēs.

¹⁶ Sk. *Latviešu valodas vārdnīca*. Rīga: Avots, 2006. 910. lpp.; *Juridisko terminu vārdnīca uzņēmējdarbībāi*. Rīga: Ekonomisko reformu institūts 1996. 86. lpp.; Balodis R. *Baznīcu tiesības*. Rīga: Relīgijas brīvības asociācija, 2002. 286. lpp.; *Juridisko terminu vārdnīca*. Rīga: Nordik, 1998. 225. lpp.; Zakenfelds Ž. *Baznīcas laulības reģistrācija*. *Jurists*, 1928, 22. aprīlis, Nr. 2, 46. lpp.

¹⁷ Strupišs A. *Komerclikuma Komentāri. A daļa. Komercdarbības vispāriģie noteikumi (1.–73. pants)*. A. Strupiša juridiskais birojs, 2003. 44. lpp.

¹⁸ Par Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistru: LR likums. *Ziņotājs*, 1990, 6. decembris, Nr. 49.

Baznīcas institūciju uzskata par juridisku personu, tad valsts reģistra iestādei tā reģistrā ir jāieraksta, balstoties uz Baznīcas prasību. Paziņošanas kārtības noregulējums un izpratne 2013. gadā noteikta likumos “Par Latvijas Republikas un Svētā Krēsla līgumu” (turpmāk – Romas katoļu Baznīcas likums)¹⁹ un Reģistra likumā.²⁰ RelOrg reģistrā iesniedzamo ziņu apjomī, kā arī ziņu iesniegšanas un aktualizācijas kārtība, paziņojuma veidlapas un termiņi ir skaidri un saprotami. Romas katoļu Baznīca atzīst, ka apstāklis, ka tā nav pakļauta valsts reģistrācijas procedūrai, bet atzīšanai no valsts puses, sniedz Baznīcai aizsardzību no valsts iestāžu nepamatotas iejaukšanās Baznīcu lietās.²¹ Pret “paziņošanas” kārtību, kas tiek piemērota attiecībā pret Romas katoļu Baznīcu, nav pretenziju reģistra iestādei – Uzņēmumu reģistrām –, kurš norāda, ka pret atšķirīgo kārtību iestādei nav nekādu pretenziju, tā nav negatīvi ietekmējusi reģistra funkciju izpildi.²² **Paziņošanas kārtība būtībā ir līdz minimumam samazināta birokrātiskā reģistrācijas procedūra, kurā reģistra iestāde no RelOrg iegūst publiskajam reģistrām nepieciešamās ziņas.** RelOrg ir atbildīga par juridiska fakta atbilstību patiesībai. Kārtība atvieglo reģistra iestādes un Tieslietu ministrijas darbu, kā arī ietaupa administratīvos resursus. LELB ar savu ilglaicīgo pastāvēšanu un ieguldījumu sabiedrības izglītības, kultūras, sociālās palīdzības un citās jomās, kā arī aktīvo līdzdalību valstiskuma veidošanas procesā ir pierādīusi Baznīcas spēju būt atbildīgai par savu darbību ne mazāk kā Romas katoļu Baznīca. LELB nesaskata grūtības analogisku grozījumu izdarīšanai likumā. Šādas kārtības ieviešana arī novērstu domstarpības, kādās līdzšinējā praksē bijušas starp reģistra iestādi un LELB, kad reģistra iestāde, interpretējot LELB satversmi, veic darbības, kas LELB izpratnē neatbilst tās satversmei.

Lai neradītu atšķirīgu regulējumu katrai RelOrg, to lietderīgi veidot pēc iespējas līdzīgu ar jau pastāvošo kārtību. Šāda kārtība ir noteikta Romas katoļu Baznīcas likumā, un LELB likumā tā būtu pārņemama. Grozījumi paredz noteikt LELB juridiskās personas statusu ar LELB likumu, kamēr LELB piederīgas draudzes, struktūrvienības, nodaļas vai citas institūcijas un iestādes iegūst juridiskās personas tiesisko statusu, balstoties uz LELB paziņojumu reģistra iestādei. Paziņošanas kārtība tiek atrunāta dotā likumprojekta 4. un 4.¹ pantos.

Atsevišķi precizējami LELB regulējošo likumu

Lai nepieļautu situāciju, ka draudze pretēji LELB noteikumiem tiek pārreģistrēta ārpus LELB ietvariem, prettiesiski izmainot LELB piederīgas draudzes nolikumu un ar savu nosaukumu maldinot trešās personas par draudzes piederību LELB, lai gan draudze darbojas autonomi, LELB likumā nepieciešams noteikt, ka LELB piederīgas draudzes nosaukumā ir jābūt ietvertai norādei par tās piederību LELB. LELB iekšējā kārtība paredz dažādas Baznīcas struktūrvienības, nodaļas vai citai institūcijas (piemēram, iecirknis), tāpēc LELB likumā ir jāveic izmaiņas, lai tās struktūrvienības, nodaļas vai citas institūcijas nepieciešamības gadījumā varētu iegūt juridiskās personas un reliģiskās

¹⁹ Grozījumi likumā “Par Latvijas Republikas un Svētā Krēsla līgumu” (13.06.2013.). *Latvijas Vēstnesis*, 2013, 4. jūlijs, Nr. 128 (4934).

²⁰ Grozījumi likumā “Par Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistru” (16.01.2014.). *Latvijas Vēstnesis*, 2014, 5. februāris, Nr. 25 (5084).

²¹ Rīgas Metropolijas Romas katoļu kūrlijas arhibīskapa metropolīta Zbignēva Stankēviča 2018. gada 19. marta vēstule Nr. 1-5.2/16 12 Saeimas deputātam Ringoldam Balodim.

²² Uzņēmumu reģistra vadītājas galvenās valsts notāres G. Paideres 2018. gada 12. maija vēstules Nr.2-3-46270/1 12 Saeimas deputātam Ringoldam Balodim

organizācijas tiesisko statusu atbilstoši LELB Satversmei un LELB likumam. Situāciju labi raksturo nesens precedents, kad pretēji LELB satversmes un draudzes nolikuma noteikumiem LELB piederīgā LIEPĀJAS KRUSTA EVAŅĢĒLISKI LUTERISKĀ DRAUDZE tika pārreģistrēta Uzņēmumu reģistrā ar nosaukumu "Liepājas Krusta evaņģēliski luteriskā draudze", tādējādi kļūstot par ārpus LELB esošu draudzi, kas turpina lietot LELB nosaukumu. Par šo gadījumu tika ierosināta tiesvedība un atbilstoši Administratīvās apgabaltiesas secinājumiem un spriedumam administratīvajā lietā Nr. A420307816, draudzes nosaukuma saglabāšana bez izmaiņām novēd pie maldības par draudzes piederību reliģiskajai savienībai – LELB. Likumā nepārprotami ir jābūt norādītam, ka atbilstoši Baznīcas satversmei un kanoniskajiem noteikumiem no LELB fiziskas personas var izstāties tikai individuāli. Vienlaikus ir normatīvi jānodrošina, ka LELB Satversmes un no tā izrietošo iekšējo noteikumu piemērošanu tiesīga interpretēt tikai pati LELB, jo valsts taču atzīst LELB tiesības veidot savu iekšējo dzīvi, savu organizatorisko struktūru un misiju.

2) Kāda var būt likuma ietekme uz sabiedrības un tautsaimniecības attīstību?

Likumprojekts sekmēs valsts un Baznīcas attiecības un Satversmes 99. panta noteikto reliģijas pārliecības brīvību un Baznīcas atdalītības no valsts modeli.

3) Kāda var būt likuma ietekme uz valsts budžetu un pašvaldību budžetiem?

Likumprojekts šo jomu neskar.

4) Kāda var būt likuma ietekme uz spēkā esošo tiesību normu sistēmu?

Atslogo sistēmu, mazina birokrātiju

5) Kādām Latvijas starptautiskajām saistībām atbilst likumprojekts?

Likumprojekts šo jomu neskar.

6) Kādas konsultācijas notikušas, sagatavojot likumprojektu?

Likumprojekta izstrādes gaitā ir notikušas konsultācijas ar LELB Bīskapu kolēģiju, LELB Tiesību komisiju un LELB Virsvaldes prezidiju, kā arī Romas katoļu Baznīcu, Uzņēmumu reģistru, Tieslietu ministrijas Nozaru politikas departamenta Politikas izstrādes un reliģijas lietu nodaļu kā arī ar nozares ekspertu, Eiropas Valsts un baznīcas konsorciuma un Eiropas Drošības un sadarbības padomes Demokrātisko institūciju un cilvēktiesību biroja Ekspertu komisijas locekļi reliģiskās pārliecības vai ticības brīvības jautājumos, Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes profesoru *Dr. iur. Ringoldu Balodi*.

7) Kā tiks nodrošināta likuma izpilde?

Normatīvā akta izpilde tiks nodrošināta ar esošo institūciju palīdzību to kompetences ietvaros.